

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่และมีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ซึ่งแม้ในช่วงแรกๆ จะไม่มีบทบาททางสังคมมากนัก เมื่อเทียบกับสื่อหนังสือพิมพ์แต่นิตยสารกลับปรับตัวและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้นิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาหลากหลายและสอดแทรกความบันเทิงได้อย่างลงตัว อีกทั้งนิตยสารยังคงทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีความสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมอย่างแน่นแฟ้น ด้วยการเป็นกระจกสะท้อนภาพของสังคม และเปรียบเสมือนคลังความรู้ขนาดใหญ่ที่เก็บรวบรวมความรู้ด้านต่างๆ ของโลกใบนี้เอาไว้อย่างครบถ้วน (แสงวิทย์ เกวลิงค์-ศธร, 2554)

นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่ผู้คนทั่วไปให้ความนิยม เพราะสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เนื่องจากมีราคาจำหน่ายที่ค่อนข้างถูก หาซื้อได้ง่าย พบปะไปในที่ต่างๆ ได้สะดวก นอกจากนั้นยังเป็นสื่อที่ผลิตเพื่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยแยกเป็นนิตยสารเพื่อสตรี นิตยสารวัยรุ่น นิตยสารเพื่อผู้ชาย นิตยสารเกี่ยวกับรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งนิตยสารเป็นสื่อมวลชนที่มีประโยชน์และมีอิทธิพลต่อผู้อ่านทุกกลุ่มมาโดยตลอด การที่นิตยสารเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเสมอมา ทำให้ผู้ผลิตนิตยสารล้วนต้องการผลิตนิตยสารที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อ่านให้ได้มากที่สุดซึ่งจะส่งผลต่อความนิยมและยอดขายจำนวนที่สูงขึ้นตามมาด้วย (ครุณี หิรัญรักษ์, 2530)

หากพิจารณาตามรูปแบบแล้ว นิตยสารเป็นสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ ซึ่งนับตั้งแต่หนังสือพิมพ์จนถึงแผ่นปลิวโฆษณาต่างๆ ในบรรดาประเทศสื่อมวลชนด้วยกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เสียงตามสาย (Wire service) สำนักงานสารคดีบทความ (Syndicate) ภาพสำเนาต่างๆ (Facsimile) ภาพยนตร์ (Motion picture) ดังกล่าวแล้ว นิตยสาร (Magazine) นับเป็นสื่อมวลชนที่มีลักษณะที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากประเภทอื่นๆ ดังจะกล่าวต่อไป

ในอดีตกาลนั้นนิตยสาร ก็คือ สิ่งพิมพ์ที่มีระยะออกเป็นระยะ ซึ่งมีได้ออกทุกวัน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน มิได้มีการกำหนดเนื้อหา ปก ภาพ รูปเล่ม มิได้มีการออกแบบ หรือตกแต่งให้เป็นสิ่งพิมพ์ที่ทรงไว้ซึ่งความเป็นสื่อมวลชน มีบทบาทหน้าที่มากมายดังเช่นในปัจจุบัน แต่มีการกำหนดนโยบายไม่แตกต่างไปจากสื่อมวลชนอื่นเท่าใดนัก กล่าวคือ มิได้จำหน่ายในลักษณะที่ว่า

เพื่อเผยแพร่กิจการของหน่วยงาน (ประชาสัมพันธ์) เพื่อให้ความรู้สมาชิก (เป็นเวทีบทความ สารคดี) และเพื่อสังคมธุรกิจ (เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในสถาบันอาชีพ ตัวแทนสำนักพิมพ์)

จึงอาจกล่าวได้ว่า นิติสารมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ เพื่อบอกข่าวคราวความรู้ (to inform) เพื่อจะแนะนำแนวทางต่างๆ (to guide) และเพื่อจะให้ความบันเทิงใจ (to entertain) และที่สำคัญนิติสารมักจะเน้นหนักไปในเรื่องของการอธิบาย การวิจารณ์ข่าว วิเคราะห์ข่าว สภาพของข่าว ตลอดจนการให้ความรู้ แนะนำแนวทางต่างๆ และให้ความบันเทิงใจควบคู่ไปด้วย (ครุณี หิรัญรักษ์, 2530, หน้า 3-4)

จากบทบาทหน้าที่และอิทธิพลของนิติสารต่อการซึมซับข่าวสาร ความรู้ ความคิด ทัศนคติ การโน้มน้าวใจ นิติสารยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม ดังมีคำกล่าวที่ว่า ถ้าปราศจากศีลธรรมในใจมนุษย์แล้ว การพัฒนาประเทศไปในด้านใดย่อมจะบกพร่อง ไม่สมบูรณ์ และไปในทางที่ผิดเป้าหมาย ผลที่ได้อาจเห็นแต่ความเจริญทางวัตถุ สำคัญยิ่งกว่าความเจริญทางปัญญา และในทางธรรม ตลอดจนความเชื่อในเรื่องต่างๆ เพราะฉะนั้นการขาดศีลธรรม จะทำให้โลกเสื่อมลง ในที่สุดก็คงไม่มีใครปฏิเสธ (ป๊วย อึ้งภากรณ์, 2530)

ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ก็เกิดจากความเห็นแก่ตัว หวังเพื่อประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น โดยไม่มองถึงความเดือดร้อนของคนอื่น เห็นความเดือดร้อนของคนอื่นเป็นเรื่องไกลตัว แต่ถ้าคนเราแก้ปัญหาตรงจุดนี้ได้มองว่า มนุษย์เท่าเทียมกัน และคนเหล่านี้ไม่เอาเปรียบกันมีจิตสำนึกดี เชื่อว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมคงจะหายไป เพราะฉะนั้นคนที่เอาเปรียบคนอื่น หรือเห็นแก่ตัวควรจะมีปัญหาด้านสังคมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เสีย แล้วปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่ตามมาจะแก้ไขปัญหายากมาก เพียงแค่คนมีจิตสำนึกรู้จักคำว่า หน้าที่ และมีวินัย ปัญหาต่างๆ ก็คงไม่เป็นแบบวันนี้ และคงไม่ฝังรากจนเติบโต จนยากแก่การแก้ไข แต่ถ้าคิดจะแก้ไขก็คงไม่สายถ้าคิดจะทำ กระแสความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและบุคคลในสังคม ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และค่านิยม ควรที่ทุกฝ่ายทั้งอาณาจักรและศาสนจักรต้องประสานร่วมมือกัน ป้องกันแก้ไขปัญหาในระบบสังคม ค่านิยม อุดมการณ์ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และร่วมกันปลูกจิตสำนึกบุคคลในสังคมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมมากขึ้น (www.watsamrong.com)

การให้ความสำคัญแก่วัตถุมากเกินไป ทำให้คนที่อยู่ในสังคมมีจิตใจที่ห่างเหินจากศีลธรรม และเสื่อมโทรมทางด้านจิตวิญญาณ ทำให้พุทธศาสนาซึ่งเป็นแนวทางด้านธรรมะ ที่จะเป็นเครื่องมือในการเยียวยาความเจ็บป่วยทางจิตใจได้ดีที่สุดก็มาถูกละทิ้งมากขึ้นเรื่อยๆ (อาทิตย์ราย สัปดาห์, 2540)

ดังนั้น สื่อนิตยสารแนวธรรมะจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญเพราะคนให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สังคมมีปัญหาอย่างมากมายคั่งที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงมีนิตยสารแนวธรรมะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และคาดว่าจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นอีกมากในอนาคต เพราะนิตยสารแนวธรรมะจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มุ่งเน้นให้ทุกคนได้รับรู้ธรรมะ และสาระ เป็นข้อคิด ตลอดจนเป็นสื่อที่ให้ความสบายใจ ช่วยปลดปล่อยความทุกข์ และยังจะช่วยเสริมสร้างพลังทางจิตใจให้แก่ทุกคนที่สนใจธรรมะ ท่ามกลางสังคมที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายได้ในระดับหนึ่ง ที่ผ่านจะสังเกตได้ว่านิตยสารแนวธรรมะมีเกิดขึ้นใหม่บ่อยครั้ง และในจำนวนดังกล่าวก็มีนิตยสารหลายฉบับที่ไม่สามารถแข่งขันอยู่ในท้องตลาดได้นานนัก และในที่สุดก็ต้องปิดตัวลงแต่บางฉบับก็มีอายุนานเป็นสิบปี (board.palungjit.org)

นิตยสารโลกทิพย์ เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่เรียกว่า นิตยสารเฉพาะกลุ่ม (specialized magazine) ซึ่งส่วนใหญ่มีวางแผงหนังสือทั่วไป โดยออกเป็นรายเดือน จากการสำรวจตามแผงหนังสือต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร มีนิตยสารแนวธรรมะทางพระพุทธศาสนาวางจำหน่ายอยู่หลายฉบับ เช่น นิตยสารโลกกลับ นิตยสารธรรมสวัสดิ์ นิตยสาร Secret นิตยสารธรรมลีลา นิตยสารน่านฟ้า นิตยสารกฏแห่งกรรม รวมถึงนิตยสารโลกทิพย์ที่มีเนื้อหาถึงธรรมะ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม แนวทางข่าวสารทางพระพุทธศาสนา และมีเนื้อหาที่ให้ข้อคิด ความรู้ ความบันเทิง อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในการเขียนเรื่องราวประสบการณ์จากการปฏิบัติธรรม บทความ เรื่องสั้น เรื่องแปล และสารคดีต่างๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางของนิตยสารส่งเข้าเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ลงในนิตยสารแลกกับคำตอบแทนตามความเหมาะสมอีกด้วย

นิตยสารโลกทิพย์อยู่มาจนถึง 33 ปี นับตั้งแต่ นิตยสารโลกทิพย์ฉบับแรกเริ่มวางจำหน่ายประมาณเดือนเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2525 โดยเริ่มจำหน่ายคู่กับนิตยสารขวัญเรือนได้มุ่งเน้นการเผยแพร่ธรรมะ ประวัติพระสงฆ์ ตลอดจนการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมของประชาชนมาอย่างยาวนาน หลังจากนั้นนิตยสารแนวธรรมะเกิดขึ้นใหม่อีกจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม นิตยสารโลกทิพย์ก็ยืนหยัดมาจนถึงปัจจุบันได้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า นิตยสารโลกทิพย์มีผู้อ่านติดตามอยู่ตลอด และได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างยิ่ง สืบเนื่องจากนิตยสารโลกทิพย์ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ธรรมะ วิธีปฏิบัติข้อคิดสติเตือนใจ ข่าวสารทางพระพุทธศาสนา และสารความรู้ต่างๆ เป็นต้น ในบทบาทสำคัญของการเป็นผู้เผยแพร่และชี้แนวทาง หรือแนวคิดในหลายแง่มุม ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง ที่สำคัญนั้นสังคมยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากสังคมเกิดความวุ่นวายทำให้สภาพจิตใจของคนในสังคมกำลังอ่อนแออันเกิดมาจากเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้ประชาชนต้องการที่พึ่งทางจิตใจจึงมีแนวโน้มหันมา

ให้ความสำคัญกับเรื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและปัญญาเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สันติสุข ซึ่งนิตยสาร โลกทิพย์ก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจเพื่อพัฒนาจิตใจตนเองให้เข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหา และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน นอกจากนี้ นิตยสาร โลกทิพย์ถือว่ามียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการปลูกฝังหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยมาช้านาน ทำให้ความรู้ดังกล่าวกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและวิถีคิดของผู้ศึกษาอันเป็นการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น เมื่อประชาชนมีจิตใจที่สูงขึ้น ปัญหาต่างๆ ก็ลดน้อยลงไปด้วย อาทิ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาเรื่องความเครียด เป็นต้น

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสาร โลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะเจาะจงลงไป ในรายละเอียดถึงผู้อ่านที่เป็นสมาชิกนิตยสาร โลกทิพย์ในกรุงเทพมหานครว่า มีความพึงพอใจและความคาดหวังการใช้ประโยชน์จากรูปแบบกับเนื้อหาของนิตยสาร โลกทิพย์อย่างไร ประการสำคัญนิตยสาร โลกทิพย์จะมีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และชี้แนะให้ประชาชนให้ความสำคัญด้านคุณธรรมได้อย่างไร โดยผู้ศึกษาต้องการแสวงหาข้อมูลสำคัญไว้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดทำนิตยสาร โลกทิพย์ต่อไป ทั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มสมาชิกที่อาศัยในกรุงเทพมหานครเป็นหลัก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

2. ปัญหาการวิจัย

นิตยสาร โลกทิพย์เป็นหนังสือแนวธรรมะแห่งทาน ศีล สมาธิ และปัญญาอยู่คู่แห่งหนังสือมายาวนาน ดังนั้นนักอ่านคงรู้จักมักคุ้นนิตยสาร โลกทิพย์เป็นอย่างดี เหตุผลที่ทำให้นิตยสาร โลกทิพย์ได้รับการต้อนรับจากนักอ่านมาอย่างยาวนานคงเป็นเนื้อหาสาระธรรมที่มีอยู่ในนิตยสาร โลกทิพย์ เพราะทุกคอลัมน์ล้วนเขียนจากนักเขียนมืออาชีพ นักเขียนทุกคนล้วนเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาจึงทำให้บทความทรงคุณค่า นักอ่านที่ติดตามนิตยสาร โลกทิพย์คงให้คำตอบเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ขณะเดียวกันนิตยสาร โลกทิพย์ยังคงพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบให้ทันยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา พยายามนำหลักธรรมมาเผยแผ่ให้นักอ่านได้รู้เสมอ นิตยสาร โลกทิพย์เป็นเหมือนสื่อที่ประกาศให้คนทั้งโลกได้รับทราบว่าเป็นประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ

การวิจัยเกี่ยวกับนิตยสาร โลกทิพย์ในครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจ และประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านของสมาชิกของนิตยสาร โลกทิพย์ด้วยการพิจารณาถึงลักษณะทางประชากรของสมาชิกนิตยสาร โลกทิพย์ในกรุงเทพมหานคร ว่ามีความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์อย่างไร

แล้วนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาในการพัฒนาด้านรูปแบบและเนื้อหาของนิตยสารโลกทิพย์ต่อไปโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจกับการนำไปใช้ประโยชน์ของสมาชิกในประเด็นดังนี้

2.1 ความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกจัดอยู่ในระดับใด ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา

2.2 การใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์มีสภาพอย่างไรทั้งในรูปแบบและเนื้อหา

2.3 ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาหรือไม่อย่างไร

2.4 ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับระดับการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ในด้านรูปแบบและเนื้อหาหรือไม่อย่างไร

2.5 ข้อเสนอแนะความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานครทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์

3.2 เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์

3.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร

3.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร

3.5 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร

4. สมมติฐานการวิจัย

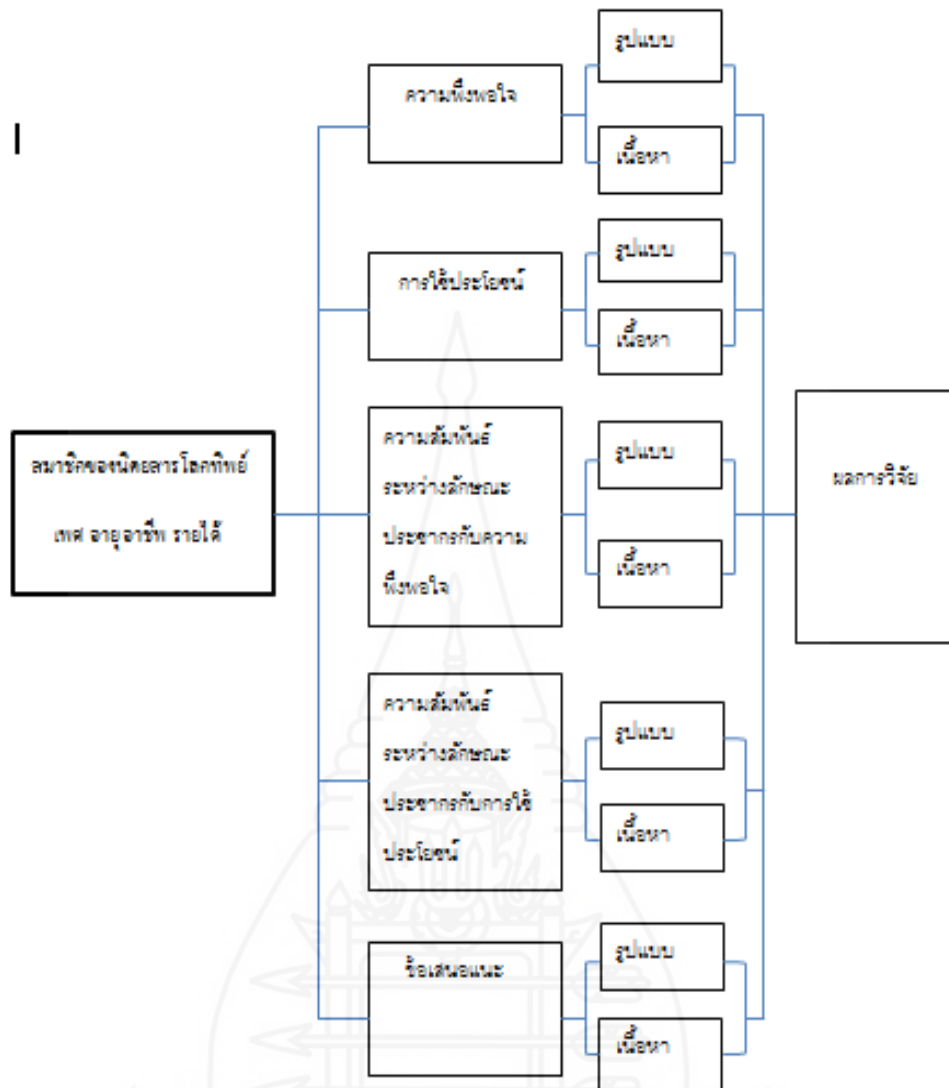
การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร” จะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ต่อการอ่านของสมาชิคนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนิตยสารโลกทิพย์ให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกเนื่องจากในปัจจุบันได้มีนิตยสารที่ถ่ายทอดเกี่ยวกับแวดวงพระพุทธศาสนาและธรรมะมากขึ้นทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าลักษณะทางประชากรมีความพึงพอใจการใช้ประโยชน์เป็นอย่างไร ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาเพื่อ

4.1 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรที่เกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ รายได้ของสมาชิคนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ด้านรูปแบบและเนื้อหาแตกต่างกัน

4.2 เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรที่เกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ รายได้ของสมาชิคนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ด้านรูปแบบและเนื้อหาแตกต่างกัน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะทางประชากรแล้วเจาะจงเพื่อพิจารณาถึง ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากรูปแบบกับเนื้อหาของนิตยสารโลกทิพย์ รวมถึงลักษณะทางประชากรที่เป็นสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีองค์ประกอบในการศึกษาวิจัยดังนี้

5.1 ลักษณะทางประชากรของสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งคำนึงถึง เพศ อายุ อาชีพ รายได้

5.2 ความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ ซึ่งคำนึงถึงรูปแบบและเนื้อหาเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์

5.2.1 ด้านความพึงพอใจรูปแบบ เป็นการพิจารณาจากความโดดเด่นของนิตยสารโลกทิพย์เพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อนิตยสารโลกทิพย์ การจัดอาร์ตหน้าสีในนิตยสารโลกทิพย์ว่ามีความน่าสนใจ สภาพรูปแบบที่จัดเก็บไว้ได้นานและนำมาอ่านได้อีก

5.2.2 ด้านความพึงพอใจเนื้อหา เป็นการพิจารณาจากการสารประโยชน์และความรู้ของเรื่องต่างๆ รวมถึงได้เห็นถึงวิธีการช่วยแก้ไขปัญหาของการทำงานที่เกิดขึ้นด้วยธรรมชาติให้เห็นถึงวิธีการช่วยแก้ไขปัญหาชีวิตส่วนตัว

5.3 การใช้ประโยชน์จากการอ่าน คำนึงถึงรูปแบบและเนื้อหา เป็นการพิจารณาการได้รับสาระทางพระพุทธศาสนาและการได้รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวในแวดวงชาวพุทธ รวมถึงความรู้ลึกของสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์คิดว่าตนเองใช้ประโยชน์จากนิตยสารโลกทิพย์ในแต่ละด้านมากน้อยแค่ไหน

5.3.1 ด้านประโยชน์รูปแบบ เป็นการพิจารณาความโดดเด่นของนิตยสารโลกทิพย์มีผลต่อการเลือกซื้อนิตยสารโลกทิพย์เพื่อการอ่านและสะสม กระดาษที่ใช้พิมพ์นิตยสารโลกทิพย์มีคุณภาพและขนาดของรูปแบบพกพาง่าย

5.3.2 ด้านประโยชน์เนื้อหา เป็นการพิจารณาต้องการที่จะได้รับสารประโยชน์และความรู้ในเรื่องต่างๆ ทางพระพุทธศาสนามากขึ้น เพื่อจะได้ข้อคิด คติสอนใจ และรับประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมของผู้อื่นที่ไม่เคยเรียนรู้

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ เป็นการศึกษาว่า ลักษณะทางประชากรคือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ จากการศึกษาจะทำให้พบว่า ลักษณะทางประชากรกลุ่มใดที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดและน้อยที่สุดโดยจำแนกทั้งด้านรูปแบบกับเนื้อหาซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน

5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ เป็นการศึกษาว่า ลักษณะทางประชากรคือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ จากการศึกษาจะทำให้พบว่า ลักษณะทางประชากรกลุ่มใดที่มีการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์มากที่สุดและน้อยที่สุดโดยจำแนกทั้งด้านรูปแบบกับเนื้อหาซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน

5.6 ข้อเสนอแนะความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในรูปแบบ เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอในสิ่งที่ต้องการให้นิตยสารโลกทิพย์เพื่อแก้ไขปรับปรุง หรือควรเพิ่มเติมกับ เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้อ่านนิตยสารโลกทิพย์ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการปรับปรุงพัฒนานิตยสารโลกทิพย์

6. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษา โดยเลือกกลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะว่าสมาชิกรุ่นนี้เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดและมีโอกาสใกล้ชิดสื่อมากที่สุด รวมทั้งเป็นกลุ่มผู้อ่านที่มีผลต่อการจัดทำเพื่อตอบสนองต่อการอ่านนิตยสารมากที่สุดด้วย ซึ่งคณะผู้จัดทำนิตยสารโลกทิพย์ ถือว่ามีอิทธิพลต่อการผลิต ทั้งในด้านการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาให้ทันสมัย

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามบัญชีรายชื่อเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากรูปแบบกับเนื้อหาโดยมีขอบเขตดังนี้

6.1 ขอบเขตตัวแปรของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจและประโยชน์ที่สมาชิกรุ่นจะได้รับโดยมีตัวแปรที่ประกอบด้วย

6.1.1 ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ของสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร

6.1.2 ความพึงพอใจ เป็นการบอกความพอใจของสมาชิกรุ่นที่อ่านนิตยสารโลกทิพย์ทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย

1) รูปแบบ

- (1) รูปเล่มหนังสือสวยงามและทันสมัย
- (2) ภาพปกและภาพประกอบเรื่องสวยงาม
- (3) ราคาที่จำหน่ายมีความเหมาะสม
- (4) การตั้งชื่อเรื่อง น่าสนใจ ชวนอ่าน
- (5) ใช้ตัวอักษรสวยงาม ขนาดพอเหมาะกับการอ่าน
- (6) รูปเล่มแข็งแรง ทนทาน เหมาะสำหรับเก็บสะสม
- (7) รูปแบบที่โดดเด่นของนิตยสารโลกทิพย์มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อนิตยสารโลกทิพย์
- (8) การจัดองค์ประกอบของภาพในนิตยสารมีความน่าสนใจและชวนอ่าน
- (9) ภาพปกสร้างความน่าเชื่อถือและศรัทธาให้แก่สมาชิกรุ่นโลกทิพย์

2) เนื้อหา

- (1) ผู้อ่านได้รับความรู้และสารประโยชน์จากเรื่องที่อ่าน
- (2) ผู้อ่านเข้าใจในสาระสำคัญของธรรมะ
- (3) ผู้อ่านมองเห็นแนวทางของการนำธรรมะไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิต
- (4) ผู้อ่านมองเห็นแนวทางของการนำธรรมะไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิต
- (5) ผู้อ่านมีความต้องการในการศึกษารายละเอียดของธรรมะในเชิงลึก
- (6) ข้อเขียนที่นำเสนอมีรายละเอียดของความรู้และความคิดเชิงธรรมะ
- (7) การแจกรางวัลให้แก่ผู้อ่านได้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ
- (8) เป็นสื่อกลางที่ช่วยเหลือชีวิต สังคมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ
- (9) อ่านบทความจากนิตยสารทำให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานและการดำรงชีวิต
- (10) อ่านบทความจากนิตยสารนี้ช่วยให้ผ่อนคลายความเหงาได้
- (11) ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับชีวิตและงานของบุคคลสำคัญทางศาสนา
- (12) ผู้อ่านได้รับความรู้ทางธรรมในมุมมองต่างๆอย่างหลากหลาย
- (13) ผู้อ่านมีความเข้าใจในความเป็นไปของผู้คนในสังคม
- (14) เข้าใจความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน

6.1.3 การใช้ประโยชน์ หลังจากการอ่านนิตยสาร โลกทิพย์แล้ว สมาชิกได้รับประโยชน์แล้วได้นำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาจิตของตนเอง

1) รูปแบบ

- (1) รูปแบบของนิตยสารมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้อ่าน
- (2) การจัดองค์ประกอบทางศิลปะของนิตยสารสวยงามและน่าสนใจ
- (3) ตัวอักษร พยัญชนะอ่านง่ายสบายตา
- (4) ภาพประกอบเรื่องสวยงามแลสอดคล้องกับเนื้อหา
- (5) นิตยสาร โลกทิพย์ใช้กระดาษที่มีคุณภาพสมราคา
- (6) นิตยสาร โลกทิพย์มีขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก

2) เนื้อหา

- (1) บทความสารคดีในเล่มมีความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

(2) ได้ข้อคิด คติสอนใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรมแนวใหม่
ที่เรียนรู้มาก่อน

- (3) ให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลาย สบายใจทุกครั้งที่ได้อ่าน
- (4) การนำธรรมะที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ในการสนทนาร่วมกับผู้อื่น
- (5) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการอ่าน
- (6) การได้รับความรู้ ความคิด จากบทความ
- (7) การได้รับความรู้และความคิดจากธรรมะที่สอดแทรกในข้อเขียน
- (8) มองเห็นแนวทางแก้ไขปัญหามานานในชีวิต
- (9) การใช้ธรรมะในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างมีความสุข
- (10) การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันจนประสบความสำเร็จในชีวิต

6.2 ขอบเขตพื้นที่ เป็นการศึกษาเฉพาะสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งได้จากรายชื่อผู้ที่เป็นสมาชิกของนิตยสารฉบับนี้ ซึ่งเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนสมาชิกมากกว่าต่างจังหวัดและเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข่าวสารด้านต่างๆ

6.3 ขอบเขตเวลาของการเก็บข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

นิตยสารโลกทิพย์ เป็นนิตยสารซึ่งนำเสนอเรื่องราวของพุทธศาสนาในปัจจุบัน พร้อมสอดแทรกเนื้อหาธรรมะตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธ เพื่อผู้สนใจศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรม นิตยสารโลกทิพย์ผลิตออกมาจำหน่ายต่อเนื่องรายเดือน แม้ในต่างประเทศที่มีคนไทยอาศัย โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ หรือชายแดนของประเทศ มักจะสั่งสาขาส่งให้จัดนิตยสารโลกทิพย์ไปวางขายด้วย อาจกล่าวได้ว่า นิตยสารโลกทิพย์ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่พุทธศาสนาสู่ต่างแดนอีกด้วย

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบลักษณะทางประชากรของสมาชิคนิตยสารโลกทิพย์ ตลอดจนเสียงสะท้อนที่บ่งบอกถึงความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์จากการอ่านที่ชัดเจนขึ้นและนิยามความหมายของคำศัพท์เพื่อความเข้าใจในการศึกษาดังนี้

7.1 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในเชิงบวกและเชิงลบด้านใดด้านหนึ่งของผู้อ่าน ในสถานะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน รวมถึงความต้องการที่แตกต่างกันในการอ่านนิตยสารโลกทิพย์

7.1.1 ความพึงพอใจด้านรูปแบบ ได้แก่ ความพึงพอใจเกี่ยวกับ รูปแบบ ขนาด การ ออกแบบ ตัวอักษร ภาพ สี สัน ความหนาของนิตยสาร โลกทิพย์ ประกอบด้วย

- 1) รูปแบบและรูปเล่มมีความทันสมัย
- 2) รูปภาพหน้าปก และภาพประกอบมีสีสันที่สวยงาม
- 3) มีราคาที่เหมาะสม
- 4) พาดหัวข้อคอลัมน์โดดเด่นและน่าสนใจ
- 5) ตัวอักษร ข้อความชัดเจนทำให้น่าติดตาม
- 6) สภาพรูปเล่มดีเก็บไว้ได้นานและนำมาอ่านได้อีก
- 7) รูปแบบที่โดดเด่นของนิตยสาร โลกทิพย์มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ

นิตยสาร โลกทิพย์

- 8) รูปแบบของการจัดอาร์ตหน้าสีในนิตยสาร โลกทิพย์มีความน่าสนใจ
- 9) ภาพหน้าปกนิตยสาร โลกทิพย์สร้างความน่าเชื่อถือและศรัทธา

7.1.2 ความพึงพอใจด้านเนื้อหา ได้แก่ ความพึงพอใจในด้านเนื้อหาสาระ บทความ ธรรมชาติ คอลัมน์ต่างๆ ประวัติพระกรรมฐานสายป่า ประสพการณ์ทางการปฏิบัติธรรม กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ต่างๆของนิตยสาร โลกทิพย์ ประกอบด้วย

- 1) ผู้อ่านได้รับความรู้และสารประโยชน์จากเรื่อง
- 2) ผู้อ่านเข้าใจในสาระสำคัญของธรรมะ
- 3) ผู้อ่านมองเห็นแนวทางของการนำธรรมะไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิต
- 4) ผู้อ่านมองเห็นแนวทางของการนำธรรมะไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิต
- 5) ผู้อ่านมีความต้องการในการศึกษารายละเอียดของธรรมะในเชิงลึก
- 6) ข้อเขียนที่น่าสนใจมีรายละเอียดของความรู้และความคิดเชิงธรรมะ
- 7) การแจกรางวัลให้แก่ผู้อ่านได้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ
- 8) เป็นสื่อกลางที่ช่วยเหลือชีวิต สังคมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ
- 9) อ่านบทความจากนิตยสารทำให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน

และการดำรงชีวิต

- 10) อ่านบทความจากนิตยสารนี้ช่วยให้ผ่อนคลายความเหงาได้
- 11) ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับชีวิตและงานของบุคคลสำคัญทางศาสนา
- 12) ผู้อ่านได้รับความรู้ทางธรรมในมุมมองต่างๆอย่างหลากหลาย
- 13) ผู้อ่านมีความเข้าใจในความเป็นไปของผู้คนในสังคม
- 14) เข้าใจความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน

7.2 การใช้ประโยชน์ คือ ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับจากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ เช่น การรับทราบข้อมูลใหม่ๆ ทางแวดวงข่าวพระพุทธศาสนา การได้รับข้อมูลที่เป็นความรู้ทางธรรมะ การได้รับข้อมูลเพื่อความเพลิดเพลินและข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

7.2.1 การใช้ประโยชน์ด้านรูปแบบ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ทางด้านรูปแบบ สร้างความสนใจในการเลือกอ่านมาก ทำให้นิตยสารแนวธรรมะดูน่าสนใจ ดึงดูดสายตาและน่าอ่านมากขึ้น ประกอบด้วย

- 1) รูปแบบของนิตยสารมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้อ่าน
- 2) การจัดองค์ประกอบทางศิลปะของนิตยสารสวยงามและน่าสนใจ
- 3) ตัวอักษร พยัญชนะอ่านง่ายสบายตา
- 4) ภาพประกอบเรื่องสวยงามสอดคล้องกับเนื้อหา
- 5) นิตยสารโลกทิพย์ใช้กระดาษที่มีคุณภาพสมราคา
- 6) นิตยสารโลกทิพย์มีขนาดกะทัดรัด พกพาสะดวก

7.2.2 การใช้ประโยชน์ด้านเนื้อหา ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากการอ่านเนื้อหาธรรมะและคอลัมน์ต่างๆ ในนิตยสารโลกทิพย์เพื่อการศึกษาธรรมะ ผ่อนคลายความตึงเครียดและการนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตจริง ประกอบด้วย

- 1) การได้รับสารประโยชน์และความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น
- 2) การได้ขบคิด คติสอนใจและรับประสบการณ์การณ์การปฏิบัติธรรมของผู้อื่นที่ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน
- 3) ช่วยให้เกิดความผ่อนคลายความตึงเครียดและเป็นการพักผ่อน
- 4) การได้นำเรื่องราวต่างๆ ไปสนทนากับผู้อื่นในครอบครัวและเพื่อนฝูง
- 5) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพิ่มความรู้รอบตัวและเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถอ้างอิงความน่าเชื่อถือได้
- 6) เพื่อช่วยเน้นย้ำความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะ
- 7) เพื่อจะได้เห็นวิธีการช่วยแก้ไขปัญหามากมายที่เกิดขึ้น
- 8) เพื่อช่วยปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้ดีและมีความสุขในการดำรงชีวิต
- 9) เพื่อการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องและประสบผลสำเร็จ

7.3 นิตยสารโลกทิพย์ หมายถึง นิตยสารรายเดือนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม แวดวงข่าวสารทางพระพุทธศาสนา และบันเทิงคดีที่แฝงคติธรรม

7.4 สมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ หมายถึง ผู้อ่านที่เป็นสมาชิกของนิตยสารโลกทิพย์ในกรุงเทพมหานครและได้ติดตามอ่านนิตยสารโลกทิพย์มากกว่า 1 ปี

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารโลกทิพย์ของสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนานิตยสารโลกทิพย์ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหาของนิตยสาร

หลายสิบปีที่ผ่านมา นิตยสารโลกทิพย์ได้ทำให้ผู้อ่านหันมาให้ความสนใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้น เพราะการได้รู้และเข้าใจในธรรมะที่ถูกต้อง จะเป็นการช่วยจรรโลงสังคมในทางหนึ่งด้วย ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีประโยชน์ที่ชัดเจนดังนี้

8.1 ได้รับรู้ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ การใช้ประโยชน์และลักษณะทางประชากรของสมาชิกนิตยสารโลกทิพย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบนิตยสารให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก

8.2 เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำนิตยสารเพื่อการนำไปปรับปรุงและพัฒนานิตยสารโลกทิพย์ ให้ก้าวหน้า ทันสมัยขึ้น ตรงกับความต้องการของสมาชิก

8.3 เป็นประโยชน์สำหรับในการศึกษาวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางค้นคว้าอ้างอิงต่อไป